

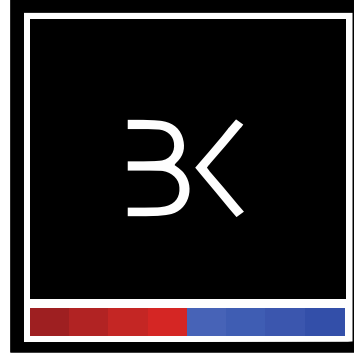
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

26 Mayıs / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki g¼ncel gelişmeleri, g¼venilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya y¼nelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Riskli piyasanın gölgesinde Türkiye'nin seçimi

- ❑ Türkiye, 28 Mayıs Pazartesi günü 13. Cumhurbaşkanı seçiyor. Geçtiğimiz iki hafta boyunca 1. tur seçimlerde nihayete ulaşamamasının ortaya çıkardığı belirsizlik, piyasalarda beklediğimiz üzere riski de yükseltti !
- ❑ Son hafta hangi gelişmeler yaşandı diye bakacak olursak;
 - Döviz ve krediye erişimin giderek zorlaşması reel sektör üzerinde maliyet baskısını artırdı.
 - CDS 700 puanının üzerine çıktı.
 - Bankacılık sektörü bir haftada karşı karşıya kaldığı düzenlemeler nedeniyle sıkıntıya girdi.
 - Gerçek kişilerin TL dönüşüm oranına ek hedef getirilmesi ve sektörün KKM'ye yüksek faiz vermekle sabit kuponlu tahvil almak arasında gidip gelmesi risk endişesi algısı yarattı.
 - TCMB gerçek kişilere yönelik düzenlemeden geri adım attı.
 - Dağılan ATA İttifa'nın Cumhurbaşkanı Adayı Sinan Oğan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin 2. turunda Sn. Erdoğan'ı , Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ ise Sn Kılıçdaroğlu'nu destekleme kararı aldı.
 - SPK, BDDK ve TBB, bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada yer alan bankacılık sektörü ve sermaye piyasalarına yönelik iddialara ilişkin açıklama yaptı.
 - Dolar TL kuru haftanın son işlem gününde 20 lirayı gördü ve net rezervler 21 yıl sonra negatife döndü.

Kur, yukarı yönlü baskıya KKM'ye rağmen dayanamadı!

- ❑ Serbest piyasada haftalardır 20 TL'nin altında olan dolar/TL kuru, Kapalıçarşı'da seçim öncesi dönemde 23-24 TL'lere yaklaşan fiyatlar görülmüş, bankalararası piyasada da 22 TL'nin üzerinde işlemler gerçekleşiyordu.
- ❑ Haftanın son işlem gününde ise 19,99 liraya yakınsayarak 20 lirayı gördü.
- ❑ KKM'de geçtiğimiz haftalarda faiz tavanının kaldırılması sonrası faizin yüzde 40'lar seviyesine çıktığı ve 18 Mayıs itibariyle hesap bakiyesinin 2,2 trilyon lira yani yaklaşık 120 milyar dolar olarak zirve yaptığı görülmekte.
- ❑ Ancak bu akışa rağmen kurun yine de yükselişini sürdürmesi piyasalarda seçim sonrası kurun yükseleceği yönündeki beklentinin satın alınmış olduğunun göstergesi olarak karşımıza çıktı.

Banka ve SPK hakkında artan kaygılar

- ❑ Bir süredir TEM modelinin makro ihtiyati tedbirleri ve Liralaşma kapsamında TCMB'nin bankalar üzerindeki düzenlemeleri tartışma yaratıyordu.
- ❑ Bankaların Liralaşma kapsamındaki yüzde 60 hedefini tutturmak için TL mevduat faizlerini rekabet edebilmek için yükseltmeleri, hem mevduat faiziyle politika faizi arasındaki makasın çok açılmasına neden olmuştu hem de kredilerde faiz kısıtı ya da menkul kıymet (devlet tahvili) tutma zorunluluğu nedeniyle fonlama maliyetini çok fazla arttırmıştı.
- ❑ Diğer taraftan düşük faizli kredi vermek istemeyen ya da liralaşma hedefini tutturamama halinde aktiflerinde tutmak mecburiyetinde kalacakları kamu kağıtlarının , faiz yükselmesi halinde fiyatları düşeceğinden pozisyon riski taşınmaktaydı.
- ❑ İşte bu faktörler bankacılık sistemi üzerinde bir risk algısı yaratılmasına zemin hazırladı diyebiliriz.
- ❑ Öte yandan bankacılık verilerine bakıldığında bankaların tuttuğu menkul kıymetler içerisinde devlet tahvillerinin payının kabaca yüzde 15 seviyelerinde olduğu görülmekte.
- ❑ Türk bankacılık sisteminin sermaye yeterlilik oranının yüzde 18 olup, gerek taşıdığı devlet tahvilleri gerekse de kur riski açısından sektörün yapısı bu riskleri tolere edebilir düzeydedir.
- ❑ SPK açısından değerlendirildiğinde ise özellikle halka arzlarda yapılan son düzenlemeler ile bankalara göre bile güçlü yapıda bir sermaye piyasası yapısından söz edilebilir.

TCMB Rezervleri nete negatife döndü

- ❑ Merkez Bankası'nın net uluslararası rezervleri 18 Mayıs ile biten haftada 2002'den sonra ilk kez negatife döndü.
- ❑ Verilere göre net uluslararası rezervler -151.3 milyon dolar olarak kaydedildi.
- ❑ 12 Mayıs haftasında net uluslararası rezervler 2.33 milyar dolar seviyesindeydi. Bu bir haftada yaklaşık 2.5 milyar dolarlık net uluslararası rezerv kaybının yaşandığına işaret ediyor.

TCMB , faizi sabit tuttu

- ❑ TCMB, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin iki turu arasına denk gelen Cuma günü Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında politika faizini tahminlere paralel olarak yüzde 8,5'te sabit tuttu.
- ❑ PPK metni de bir önceki karar ile oldukça benzer yayımlandı. Güncel verilerin deprem bölgesinde ekonomik faaliyetin beklenenden hızlı toparlandığını gösterdiği belirtilen PPK metninde orta vadede depremin Türkiye ekonomisinin performansı üzerinde kalıcı bir etkide bulunmayacağını belirginleştirdiği kaydedildi.
- ❑ PPK metninde, "Sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış trendinin sürdürülmesi açısından finansal koşulların destekleyici olması deprem sonrasında daha da önemli hale gelmiştir.
- ❑ Bu çerçevede Kurul, politika faizinin sabit tutulmasına karar vermiştir. Kurul, para politikası duruşunun fiyat istikrarı ve finansal istikrarı koruyarak deprem sonrası gerekli toparlanmayı desteklemek için yeterli olduğu görüşündedir" denildi.

Küresel piyasalara ABD'nin borç tavanı damga vurdu

- ❑ Bir süredir ABD'de devam eden borç tavanı tartışmaları adeta küresel piyasaları bir ileri bir geri dalgalandı.
- ❑ Geçtiğimiz hafta Cuma günü Cumhuriyetçilerin masayı terk etmesi tüm hafta boyunca endişeyi yüksek tuttu diyebiliriz.
- ❑ Ancak haftanın son gününde gelen anlaşmaya yakın olunduğu yolundaki haberleri piyasalar pozitif fiyatladı.
- ❑ FT'ın haberine göre ABD başkanı Joe Biden ve Cumhuriyetçi Meclis Başkanı Kevin McCarthy'nin müzakerecileri, anlaşmazlık noktalarını çözmek için Cuma günü sanal olarak bir araya geldi ve telefonla görüştüler.
- ❑ Her iki tarafa da yakın kişiler, ABD'nin borçlanma limitini 2024 genel seçimleri sonrasına kadar iki yıl süreyle artıracak bir anlaşmaya yaklaştıklarını ve aynı dönemde harcama artışını frenleyecek sınırlar belirlediklerini söylediler.
- ❑ Anlaşmaya varılması bu habere göre yakın gözükürken, muhalefetteki Cumhuriyetçilerin Demokratları biraz da 2024 seçimlerinden önce özellikle harcama kısmında zorlamak adına böyle bir yolu seçtiklerini düşünüyoruz.

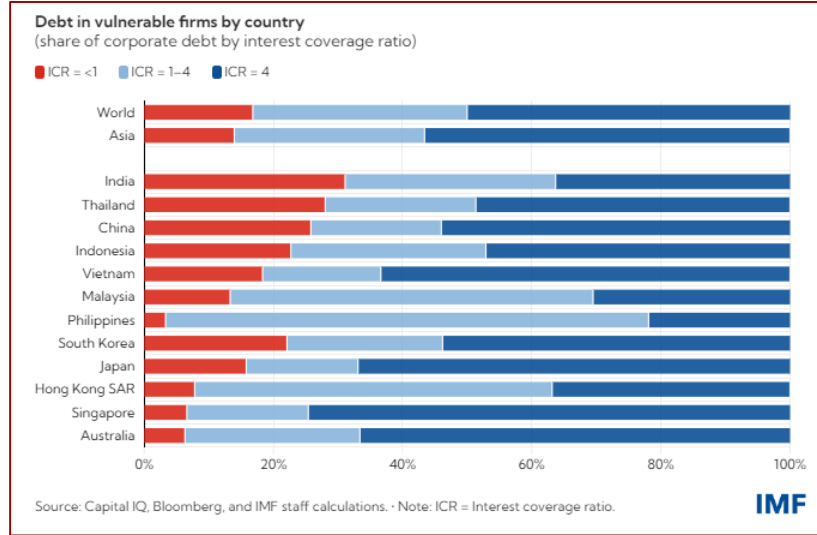
Haftadan kalanlar

- ❑ Gayrimenkul sektöründe 3 yıldır yaşanan hareketlilik, ilk dört ayda yerini düşüşe bıraktı.
- ❑ Facebook, Instagram ve WhatsApp'ın sahibi Meta Platforms'a ABD'ye kullanıcı bilgilerini sızdırdığı gerekçesiyle Avrupa Birliği otoriteleri tarafından 1,3 milyar dolarlık rekor para cezası verildi.
- ❑ Yunanistan'da seçim: Miçotakis'in partisi önde tamamladı ancak hükümet kurulamadığından tekrar seçim yapılmasına karar verildi.
- ❑ Kamu borç yapılandırma için başvuru süresi 30 Haziran'a kadar uzatıldı.
- ❑ Euro Bölgesi'nde imalat sektörü aktivitesi Mayıs ayında 36 ayın en düşük seviyesine geriledi. Almanya iki çeyrek üst üste daralarak teknik resesyona girdi.
- ❑ Yurtdışı temsilciliklerde oy verme işlemi tamamlandı, gümrük kapılarında ise 28 Mayıs'a kadar devam edecek.
- ❑ Yurtdışı portföy yatırımları ilk çeyrekte 3,5 milyar dolarla rekoru gördü. Yatırım, dışarıya döviz çıkarmanın kolay yöntemi olarak da tercih ediliyor.
- ❑ KOBİ tanımı değişti, bilanço sınırı 250 milyon liradan 500 milyon liraya çıktı.
- ❑ Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, borç limiti açmazı nedeniyle ABD'nin "AAA" olan kredi notunu negatif izlemeye aldı.
- ❑ Kılıçdaroğlu: Milletimizden özür dilemelisin Erdoğan
- ❑ Erdoğan: Parlamento bizde, nasıl kanun çıkaracaksınız?
- ❑ Bozdağ: Pahalılıklar, bazı sıkıntılarımız var ama ekonomik bir kriz yok
- ❑ Buldan: Biz Ümit Özdağ'ın ne dediğine bakmıyoruz.

Haftanın grafiđi

- Artan borçlanma maliyetleri, merkez bankalarının enflasyonu kontrol altına almak için faiz oranlarını daha uzun süre yüksek tutması nedeniyle bazı şirketlerin borçlarını ödeyememe risklerini arttırıyor.
- IMF bloğundaki bir makalede (Thomas Helbling , Shanaka J. Peiris , Monica Petrescu) Asya'nın son yıllarda artan borçlanmasının bölgenin artan faiz oranlarına maruz kalma riskini arttırarak şirketler üzerinden riskli bir hale getirdiğini belirtiyor.

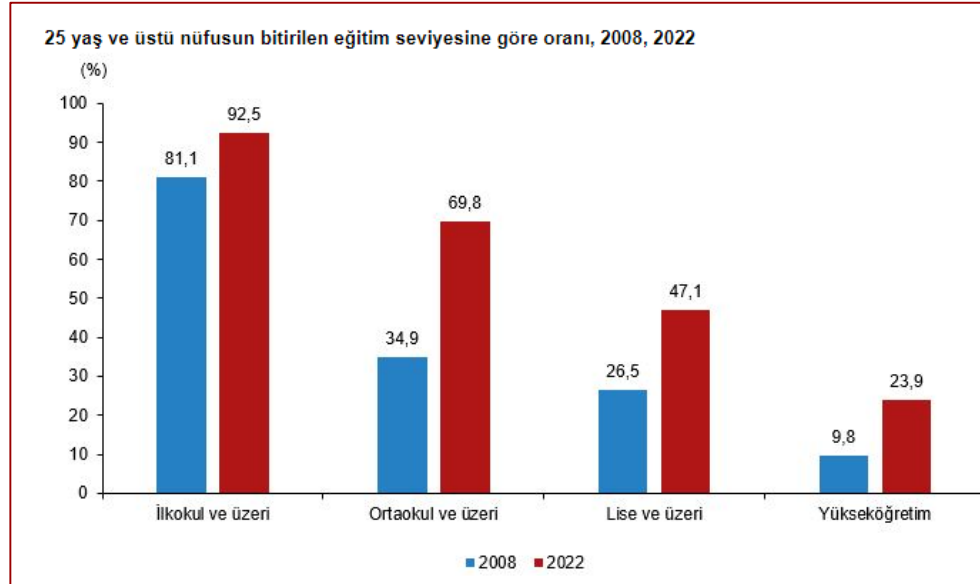
Şirket kazançlarının borç faiz ödemelerini ne kadar karşılayabileceğinin bir ölçüsü olan faiz karşılama oranı , 1'in altında veya 1'e yakın olduğunda, bir firma borçlarını ödeyemez hale gelebilir.*

Not: Konu bizdeki faiz tartışmalarına da dikkat çekmesi açısından ele alındı.

Ulusal Eğitim İstatistikleri, 2022

- ❑ 25 yaş ve üzerindeki ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunlarının 25 yaş ve üzeri toplam nüfus içindeki oranı 2008 yılında %9,8 iken, 2022 yılında bu oran %23,9 oldu. Söz konusu yaş grubu içindeki ilkokul ve üzeri eğitim seviyelerinden mezun olanların oranı ise 2008 yılında %81,1 iken, 2022 yılında bu oran %92,5 olarak gerçekleşti.
- ❑ Kadınların ortalama eğitim süresinin, erkeklerin ortalama eğitim süresine oranını ifade eden "cinsiyet oranı" 2011 yılında 0,78 iken, bu oran her yıl artış göstererek 2022 yılında 0,84 oldu.

Hizmet, Perakende Ticaret ve İnşaat Güven Endeksleri, Mayıs 2023

- Güven endeksi hizmet sektöründe düşerken perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde yükseldi
- Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi Mayıs ayında bir önceki aya göre; hizmet sektöründe %0,6 azalırken perakende ticaret sektöründe %0,4 ve inşaat sektöründe %4,3 arttı.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
Hizmet sektörü güven endeksi	118,1	117,4	1,1	-0,6
Son 3 aylık dönemde iş durumu	114,9	115,7	-0,1	0,8
Son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep	116,9	118,3	1,9	1,2
Gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi	122,4	118,0	1,5	-3,6
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	116,2	116,7	-1,3	0,4
Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar	127,6	127,9	-3,7	0,2
Mevcut mal stok seviyesi ⁽¹⁾	99,3	96,9	-3,5	-2,4
Gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi	121,6	125,2	3,2	3,0
İnşaat sektörü güven endeksi	88,4	92,2	-0,1	4,3
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	84,8	87,3	-0,2	2,9
Gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi	92,0	97,0	-0,1	5,5

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

Yapı İzin İstatistikleri, I. Çeyrek: Ocak-Mart, 2023

- ❑ Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, 2023 yılı I. çeyreğinde belediyeler tarafından yapı ruhsatı verilen yapıların daire sayısı %0,7 artarken, bina sayısı %9,2 ve yüzölçümü %2,1 azaldı.
- ❑ Belediyeler tarafından 2023 yılı I. çeyreğinde yapı ruhsatı verilen yapıların toplam yüzölçümü 26,7 milyon m² iken; bunun 14,2 milyon m²'si konut, 7,1 milyon m²'si konut dışı ve 5,4 milyon m²'si ise ortak kullanım alanı olarak gerçekleşti.

